

РОЗПОДІЛ КОЛОНІЙ ЛАСТІВКИ БЕРЕГОВОЇ У ПІЙМИ РІЧКИ ПСЕЛ

Дослідження проведені у 2018–2019 роках. Спостереженнями охоплено пійму р. Псел від с. Червоне Сумської області до с. Устивиця Полтавської області (300 кілометрів). Методом досліджень було безпосереднє підрахування нір при піших маршрутах або з води на човні. Досліди пов'язані з відсутністю фундаментальних обліків колоній у ХІ столітті [1], що надає можливість прогнозування коливання чисельності виду [2].

На всій досліджуваній території розмір колоній змінювався від 5 до 500 нір. Середній розмір колоній у Сумській області складає 75 нір, а у Полтавській – 93. Загальна кількість колоній: 32 та 96 відповідно. За чисельністю птахів в угрупованні їх поділили на дрібні – до 100 нір та великі – від 100 до 500 нір. Кількість дрібних для Сумської області дорівнює 17, а великих – 15. У заплаві річки Псел у Полтавській області дрібних колоній виявлено 54, великих – 42.

Звичайно, що чисельність птахів та їх угруповань залежить від багатьох факторів: круті береги, наявність кормової бази, структура ґрунту, антропогенний вплив та інше. Слід відмітити зростання чисельності ластівки вниз по течії річки від поодиноких дрібних колоній у с. Червоне Сумської області до великих на межі з Полтавською областю. Найбільш великі угруповання відмічені у с. Соснівка де річка має дуже круті піщані береги. Тут зафіксовано 5 колоній до 250 нір і 1 у 500. Далі до с. Устивиця чисельність великих угруповань дещо зменшується.

Ще одним цікавим фактом є наявність змішаних колоніальних угруповань. Йдеться про випадок сумісного гніздування ластівки берегової та бджолоїдки (*Merops apiaster*). Так у с. Курган відмічена міжвидова колонія із 80 нір ластівки та 30 нір бджолоїдки.

За результатами спостережень виявлено, що чисельність колоній ластівки берегової зростає вниз по течії р. Псел тобто від Сумської до Полтавської області. Далі кількість великих та дрібних колоній стабілізується. Важливим фактором є наявність кормової бази та відповідності ґрунту для будівлі нір.

Використані джерела

1. Черничко Р. Н. Размещение и численность береговой ласточки на некоторых территориях степной и лесостепной зон Украины / Р. Н. Черничко, Г. Г. Черничко, Б. А. Гаврись и др. // Беркут. – 1996. – Т. 5. – Вып. 1. – С. 44–52.

2. Черничко Р. Н. Зависимость успешности размножения береговой ласточки от некоторых характеристик колоний / Р. Н. Черничко // Современные проблемы изучения колониальности у птиц : Материалы 2-го совещания по теретическим аспектам колониальности у птиц. – Симферополь-Мелитополь, 1990. – С. 109–112.

УДК 911.3:338.48

Я. О. МАРИНЯК

clavko01@gmail.com,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ПОДІЛЛЯ

Подільський туристичний регіон, до складу якого входять Вінницька, Тернопільська та Хмельницька області, знаходиться в Південно-Західній частині України. Його площа 60,9 тис. км², (10,1 % площі України), чисельність населення – 4560,2 тис. осіб (9,5 % кількості населення країни) в т. ч. сільське населення – 53 %, міське – 47 %.

Регіон має зручне економіко-географічне та туристичне положення, зокрема, такі його характеристики, як централізованість, сусідство з відносно розвиненими регіонами, вигідне транспортне сполучення.

Туристичні ресурси. Природні. Потенціал рекреаційних ресурсів – 769,5 тис. га, що становить 19,1 % від загального показника по країні, в т.ч. у Вінницькій області – 290,7 тис. га, Тернопільській – 207,0 тис. га, Хмельницькій – 268,2 тис. га. Рекреаційні ресурси освоєні на 103,0 тис. га, або 13,4 % загальної площі. Потенційна місткість природних ландшафтів – 1899 тис. осіб, або 12,5 % до загального показника.

У межах Поділля є 12 освоєних та розвіданих родовищ мінеральних вод, серед яких найбільші експлуатаційні запаси зосереджені у Вінницькій та Хмельницькій областях. Тернопільська область